โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการสุวรรณภูมิ

ใบงานบทวิเคราะห์เรื่องอิเหนา ตอน ศึกกะหมังกุหนิง วิชา ท 31101 ภาษาไทย 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ชื่อ-สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมข้อความลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

★การวิเคราะห์คุณค่าด้านเนื้อหา★

1. แนวคิดของเรื่อง คือ.....
2. ฉาก.....
3. ปมขัดแย้ง ที่สำคัญที่สุด คือ

   .....
4. วรรณคดี เรื่อง อิเหนา ได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสรว่า เป็นยอดของบทละคร.....

★วิเคราะห์ตัวละคร★

ให้นักเรียนเลือกลักษณะนิสัยของตัวละครให้ตรงกับคำประพันธ์

ในลักษณ์อักษรสารา ว่าระตูหมันหยาเป็นผู้ใหญ่
มีราชธิดายาใจ แกล้งให้แต่งตัวไว้ยั่วชาย
จนลูกเราร้างคู่ตุนาหงัน ไปหลงรักผูกพันมั่นหมาย
จะให้ชิงผัวเขาเอาเด็ดดาย ช่างไม่อายไพร่ฟ้าประชาชน
บัดนี้ศึกประชิดติดดาหา กิจจาลือแจ้งทุกแห่งหน
เสียงงานการวิวาห์จลาจล ต่างคนต่างข้องหมองใจ
การสงครามครั้งนี้มีไปช่วย ยังเห็นชอบด้วยหรือไฉน
จะตัดวงศ์ตัดญาติให้ขาดไป ก็ตามแต่น้ำใจจะเห็นดี

ท้าวกุเรปัน

1. ถือยศศักดิ์ ไม่ไว้หน้าใคร ไม่เกรงใจใคร
2. เป็นคนเข้มแข็งและเด็ดขาด
3. เป็นคนรักเกียรติ รักวงศ์ตระกูล

1. ถือยศศักดิ์ ไม่ไว้หน้าใคร ไม่เกรงใจใคร
2. เป็นคนเข้มแข็งและเด็ดขาด
3. เป็นคนรักเกียรติ รักวงศ์ตระกูล

ถึงไม่เลี้ยงบุษบาเห็นว่าชั่ว แต่เขารู้อยู่ว่าตัวนั้นเป็นพี่
อันองค์ท้าวดาหาธิบดี นั้นมิใช่อาหรือว่าไร
มาตรแม้นเสียเมืองดาหา จะพลอยอายขายหน้าหรือหาไม่

1. ถือยศศักดิ์ ไม่ไว้หน้าใคร ไม่เกรงใจใคร
2. เป็นคนเข้มแข็งและเด็ดขาด
3. เป็นคนรักเกียรติ รักวงศ์ตระกูล

แม้มิยกพลไกรไปช่วย ถึงเราก็ม้วยก็อย่ามาดูผี
อย่าดูทั้งเปลวอัคคี แต่วันนี้ขาดกันจนบรรลัย

1. ถือยศศักดิ์ ไม่ไว้หน้าใคร ไม่เกรงใจใคร
2. เป็นคนเข้มแข็งและเด็ดขาด
3. เป็นคนรักเกียรติ รักวงศ์ตระกูล

LIVEWORKSHEETS

๏ ท้าวดาหา ๏

1. เป็นผู้รักษาคำสัตย์
2. เป็นผู้มีขัตติยะมานะ เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว
3. เป็นผู้มีความรอบคอบในการศึก

คิดพลางทางสั่งเสนาใน เร่งให้เกณฑ์คนขึ้นหน้าที่
รักษามั่นไว้ในบุรี จะดูทีข้าศึกซึ่งยกมา
อนึ่งจะคอยท่าม้าใช้ ที่ให้ไปแจ้งเหตุพระเชษฐา
กับสองศรีราชอนุชา ยังจะมาช่วยหรือประการใด

1. เป็นผู้รักษาคำสัตย์ 2. เป็นผู้มีขัตติยะมานะ เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว 3. เป็นผู้มีความรอบคอบในการศึก

อันอะหนะบุษบาบังอร ครั้งก่อนจรกาตุนาหงัน
ได้ปลดปลงลงใจให้มั่น นัดกันจะแต่งการวิวาห์
ซึ่งจะรับของสู่ระตูนี้ เห็นผิดประเพณีหนักหนา
ฝูงคนทั้งแผ่นดินจะนินทา สิ่งของที่เอามาจงคืนไป

1. เป็นผู้รักษาคำสัตย์ 2. เป็นผู้มีขัตติยะมานะ เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว 3. เป็นผู้มีความรอบคอบในการศึก

๏ อิเหนา ๏

1. รอบคอบ มองการณ์ไกล
2. มีอารมณ์ละเอียดอ่อน
3. มีความรับผิดชอบ
4. รู้กาลเทศะ

ให้ข้าทูลองค์พระทรงฤทธิ์ ด้วยโทษผิดติดพันอยู่หนักหนา
จะขอทำการสนองพระบาทา เสร็จแล้วจึงจะมาอัญชลี

1. รอบคอบ มองการณ์ไกล 2. มีอารมณ์ละเอียดอ่อน 3. มีความรับผิดชอบ 4. รู้กาลเทศะ

เมื่อนั้น ระเด่นมนตรีใจหาญ
จึงตอบอนุชาชัยชาญ เจ้าจะต้านต่อฤทธิ์ก็ตามใจ
แต่อย่าลงจากพาชี เพลงกระบี่ยังหาชำนาญไม่
เพลงทวนสันทัดจัดเจนใจ เห็นจะมีชัยแก่ไพรี

1. รอบคอบ มองการณ์ไกล
2. มีอารมณ์ละเอียดอ่อน
3. มีความรับผิดชอบ

ว่าพลางทางชมคณานก โผนผกจับไม้อีงมี่
เบญจวรรณจับวัลย์ชาลี เหมือนวันพี่ไกลสามสุดามา
นางนวลจับนางนวลนอน เหมือนพี่แนบนวลสมรจินตะหรา
จากพรากจับจากจำนรรจา เหมือนจากนางสการะวาตี
แขกเต้าจับเต่าร้างร้อง เหมือนร้างท้องมาหยารัศมี
นกแก้วจับแก้วพาที เหมือนแก้วพี่ทั้งสามสั่งความมา

1. รอบคอบ มองการณ์ไกล 2. มีอารมณ์ละเอียดอ่อน
3. มีความรับผิดชอบ 4. รู้กาลเทศะ

LIVEWORKSHEETS

พระจะไปดาหาปราบข้าศึก หรือรำลึกถึงคู่ตะนาหงัน
ด้วยสงครามในจิตยังติดพัน จึงบิดผันพจนาไม่อาลัย
ไหนพระผ่านฟ้าสัญญาน้อง จะปกป้องครองความพิสมัย
ไม่นิราศแรมร้างห่างไกล จนบรรลัยมอดม้วยไปด้วยกัน

1. มีคารมคมคาย ใช้ความเปรียบ
2. ไม่ดื้อดึง ไม่งอนจนเกินงาม ยอมรับฟังเหตุผล
3. เหน็บแนมด้วยความน้อยใจ

จินตะหรา

1. มีคารมคมคาย ใช้ความเปรียบ
2. ไม่ดื้อดึง ไม่งอนจนเกินงาม ยอมรับฟังเหตุผล
3. เหน็บแนมด้วยความน้อยใจ

แล้วว่าอนิจจาความรัก พึ่งประจักษ์ดั่งสายน้ำไหล
ตั้งแต่จะเชี่ยวเป็นเกลียวไป ที่ไหนเลยจะไหลคืนมา”
โอ้ว่าน่าเสียดายตัวนัก เพราะเชื่อสิ้นหลงรักจึงช้ำจิต
ซึ่งพระจะเสด็จไปชิงชัย ก็ตามใจไม่ขัดอัธยา

1. มีคารมคมคาย ใช้ความเปรียบ
2. ไม่ดื้อดึง ไม่งอนจนเกินงาม ยอมรับฟังเหตุผล
3. เหน็บแนมด้วยความน้อยใจ

ท้าวกะหมังกุหนิง

1. รักลูกยิ่งชีวิต ยอมทำทุกอย่างเพื่อลูก
2. เด็ดเดี่ยว กล้าหาญในการรบ
3. ประมาท ไม่ประเมินกำลังศัตรู

แม้นวิหยาสะกำมอดม้วย พี่ก็คงตายด้วยโอรสา
ไหนไหนในจะตายวายชีวา ถึงเร็วถึงช้าก็เหมือนกัน
ผิดก็ทำสงครามดูตามที เคราะห์ดีก็จะได้ดั่งใฝ่ฝัน
พี่ดังพฤกษาพนาวัน จะอาสัญเพราะลูกเหมือนกล่าวมา

1. รักลูกยิ่งชีวิต ยอมทำทุกอย่างเพื่อลูก
2. เด็ดเดี่ยว กล้าหาญในการรบ

จำจะไปต้านต่อรอฤทธิ์ ถึงม้วยมิดมิให้ใครดูหมิ่น
เกียรติยศจะไว้ในธรณินทร์ จนสุดสิ้นดินแดนแผ่นฟ้า

1. รักลูกยิ่งชีวิต ยอมทำทุกอย่างเพื่อลูก
2. เด็ดเดี่ยว กล้าหาญในการรบ

LIVEWORKSHEETS

★การวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์★

ตอนอิเหนาชมดง

ว่าพลางทางชมคณานก โผนผกจับไม้อีงมี่
เบญจวรรณจับวัลย์ชาลี เหมือนวันพี่ไกลสามสุดามา
นางนวลจับนางนวลนอน เหมือนพี่แนบนวลสมรจินตะหรา
จากพรากจับจากจำนรรจา เหมือนจากนางสการะวาตี
แขกเต้าจับเต่าร้างร้อง เหมือนร้างห้องมาหยารัศมี
นกแก้วจับแก้วพาที เหมือนแก้วพี่ทั้งสามสั่งความมา
ตระเวนไพรร่อนร้องตระเวนไพร เหมือนเวรใดให้นิราศเสน่หา
เค้าโมงจับโมงอยู่เอกา เหมือนพี่นับโมงมาเมื่อไกลนาง
คับแคจับแคสันโดษเดี่ยว เหมือนเปล่าเปลี่ยวคับใจในไพรกว้าง
ชมวิหกนกไม้ไปตามทาง คะนึงนางพลางรีบโยธี ฯ

❁บอกชื่อนก 1..... 2 ..... 3 ..... 4 .....
5.....6..... 7..... 8.....

2. การใช้โวหารเปรียบเทียบแบบ **อุปมา**

โดยเปรียบเทียบระหว่าง.....กับ.....

กรุงกษัตริย์ขอขึ้นก็นับร้อย เราเป็นเมืองน้อยกระจิหริด
ดังหิ่งห้อยจะแข่งแสงอาทิตย์ เห็นผิดระบอบบุราณมา

โดยเปรียบเทียบระหว่าง.....กับ.....

แล้วว่าอนิจจาความรัก พึ่งประจักษ์ดั่งสายน้ำไหล
ตั้งแต่จะเชี่ยวเป็นเกลียวไป ที่ไหนเลยจะไหลคืนมา

โดยเปรียบเทียบระหว่าง.....กับ.....

พี่ดังพฤกษาพนาวัน จะอาสัญเพราะลูกเหมือนกล่าวมา

★การวิเคราะห์คุณค่าด้านสังคม★

บัดนั้น พระโหราราชครูผู้ใหญ่
รับรสพจนารถภูวไนย คลี่ตำรับขับไล่ไปมา
เทียบดูดวงชะตาพระทรงยศ กับโอรสถึงฆาตชันษา
ทั้งชั้นโชคโยคยามยาตรา พระเคราะห์ขัดฤกษ์พาสารพัน
จึงทูลว่าถ้ายกวันพรุ่งนี้ จะเสียชัยไพรีเป็นแม่นมั่น
งดอยู่อย่าเสด็จสักเจ็ดวัน ถ้าพ้นนั้นก็เห็นไม่เป็นไร

จากบทประพันธ์นี้ แสดงให้เห็นถึงความเชื่อในเรื่องใด

ก. ความเชื่อในพิธีต่ออายุ
ข. ความเชื่อในพิธีฟันไม้ข่มนาม
ค. ความเชื่อเรื่องการสะเดาะเคราะห์
ง. ความเชื่อเรื่องการทำนายโชคชะตา

LIVEWORKSHEETS